

ЕМОТИВНА ЛЕКСИКА В ЦАРИНІ МИСТЕЦЬКОГО АЛЬБОМУ-КАТАЛОГУ «THEATER-MUSEUM DALI IN FIGUERES»

Наталя РОМАНОВА

*доктор філологічних наук, доцент,
професор кафедри німецької та романської філології
Херсонського державного університету
вул. Шевченка, 14, м. Івано-Франківськ
ORCID: 0000-0002-7444-3811
nromanova@ksu.ks.ua*

У статті розкрито зміст складних понять “Theater-Museum” і “Museumsführer”, коротко висвітлено історію та символіку театру-музею епатажного художника-сюрреаліста ХХ століття Сальвадора Далі, що розташований у маленькому іспанському містечку Фігерас. Мотиваційна модель театру-музею є трикомпонентною: творча діяльність, географія, простір (локалізація), опосередкована емоційним станом фундатора. Символіку архітектури будівлі витлумачено з позиції архаїчної культури, модифікованої національно. Особливу увагу сфокусовано на систематизації та морфологічно-семантичній класифікації емотивної лексики. З’ясовано, що емотивна лексика є результатом перекладацької діяльності, що реалізує, описує або характеризує певні (естетичні, культурні) реалії, а також виражає емоційне ставлення генія іспанського й світового мистецтва до навколишнього світу і водночас до значущих подій власного життя, трансформованих художньою свідомістю. Емотивна лексика репрезентована повнозначними (дієслово, іменник, прикметник, прислівник) і неповнозначними (емотивна частка) частинами мови, функціонує в емпіричному матеріалі самостійно та в поєднанні з іншими словами, утворюючи вільні й сталі словосполучення, а також речення (еліптичні, складні). З іншого боку, емотивна лексика сигналізує про комбінований емоційний досвід і палітру емоцій укладачів путівника та відвідувачів театру-музею Сальвадора Далі. Виокремлено колективну й індивідуальну емоційну оцінку мистецької тематики з лінійкою «позитив – негатив». Позитивними постають емоції, зокрема подив, інтерес, радість, гордість, любов, негативними – тілесні страждання. Останні невід’ємні від емоцій страху та провини. Встановлено дуальність природи емоцій, орієнтованих на позамовні чинники, в тому числі соціально-психологічний і теологічний. Незважаючи на різну природу та модальність аналізованих емоцій, їхній зміст лишається гомогенним, має позитивне значення. Для емоцій подиву, інтересу, радості характерна інтенсивність прояву емоційного переживання. Виявлено також гендерну упередженість щодо відвідувачок театру-музею.

Ключові слова: *емотивна лексика, емоційний стан, емоція, інтенсивність прояву емоційного стану, путівник, Сальвадор Далі, театр-музей.*

EMOTIONAL VOCABULARY IN THE ART ALBUM-CATALOG “THE THEATER-MUSEUM OF DALÍ IN FIGUERES”

Natalia ROMANOVA

*Doctor of Philological Sciences, Associate Professor,
Professor at the Department of German and Romance Philology
Kherson State University
14, Shevchenko str., Ivano-Frankivsk
ORCID: 0000-0002-7444-3811
nromanova@ksu.ks.ua*

The article reveals the meaning of the concepts of “Theater-Museum” and “Museumsführer”, briefly highlights the history and symbolism of the theater-museum of the surrealist artist – Dalí, located in the small Spanish town of Figueres. The motivational model of the theater-museum is three-component: creative activity, geography, localization, mediated by the emotional state of the founder. The symbolism is interpreted from the standpoint of archaic culture, modified nationally. Special attention is focused on the systematization and classification of emotional vocabulary. Emotional vocabulary is the result of translation activity, realizes, describes or characterizes certain realities, and also expresses the emotional attitude of the genius of Spanish and world art to the surrounding world and at the same time to the significant events of his own life, transformed by artistic consciousness. Represented by fully meaningful (verb, noun, adjective, adverb) and incomplete (emotional part) parts of speech, it functions in the empirical material independently and in combination with other words, forming free and stable word combinations, as well as sentences (elliptical, complex). On the other hand, the emotive vocabulary signals the combined emotional experience and palette of emotions of the compilers of the guidebook and visitors to the theater-museum of Dalí. Collective and individual emotional evaluations of artistic subjects with the «positive – negative» line are distinguished. Emotions are positive: surprise, interest, joy, pride, love, negative – physical suffering. Fear and guilt are inseparable from it. The duality of the nature of emotions, focused on extra-linguistic factors, including socio-psychological and theological, has been established. Despite the different nature and modality of the analyzed emotions, their content remains homogeneous, has a positive meaning. Emotions of surprise, interest, and joy are characterized by the intensity of emotional experience. Gender bias towards female visitors of the theater-museum was also revealed.

Key words: *emotion, emotional state, emotional vocabulary, guide, intensity of manifestation of emotional state, Salvador Dalí, theater-museum.*

Постановка проблеми. Театр-музей Сальвадора Далі (далі – музей) – найбільш яскрава візитівка невеликого іспанського містечка Фігерас (155 км від Барселони). Тут народився, мешкав, творив і, зрештою, знайшов свій спочинок

відомий маестро-сюрреаліст ХХ століття Сальвадор Далі (1904–1989). Світ його ілюзій і фантазій, закарбований у майже 1500 екстравагантних експонатах, відчуває кожний відвідувач музею. Містифікація починається вже з архітектури музею: триповерхова будівля ззовні трансформується у п'ятиповерхову будівлю всередині. Під її прозорою сферичною банею розташована улюблена інсталяція митця – «Велика Есфір» (скульптор Е. Фукс). Баню асоціюють із єдністю та монархією [9, с. 58]. Символічним є і темно-червоний фасад музею, прикрашений хлібними булочками та гігантськими яйцями на даху. Насичений колір стін ніби застерігає про активне чоловіче начало, вогонь, війну, агресію, небезпеку тощо, хліб апелює до духовної складової частини людського життя, білі яйця вказують на чистоту, божественність світобудови, перехід Хаосу в Порядок [3, с. 831, 860, 897]. Метаморфози стосуються і портрета коханої дружини Далі – «Оголена Гала розглядає море, яке на відстані 18 метрів перетворюється на портрет Авраама Лінкольна». Звичайно, такі особливості музею і його артефактів не можуть не викликати певні емоції. Для їх номінації, опису, вираження вживають, як правило, відповідний прошарок лексики, відомої як емотивна [1, с. 37–60]. Все це свідчить про актуальність вибору теми пропонованої студії. Її метою є окреслення німецькомовних елементів у царині мистецького альбому-каталогу «Theater-Museum Dalí in Figueres».

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних тлумачних словниках терміни *Theater-Museum* і *Museumsführer* не кодифіковано [7, с. 1087, 771; 10, с. 379, 261; 11, с. 937, 669]. Їх походження й значення відносно прозорі.

Наприклад: складне слово *Theater-Museum* («театр-музей») утворено на основі компонентів *Theater* із модифікованим значенням «приміщення, в яких зберігаються й експонуються пам'ятки матеріальної і духовної культури» та *Museum* зі значенням «загальнодоступна колекція предметів мистецтва» [11, с. 937, 669], композит *Museumsführer* («путівник») еквівалентний переосмисленню компонентів *Museum* зі значенням «приміщення як культурно-освітній заклад» і *Führer* зі значенням «книга, що містить дані про певний локально або територіально важливий об'єкт» [11, с. 669, 381].

Бачимо, що термінологічний обсяг понять “Theater-Museum” і “Museumsführer” поєднує в собі культурно-ціннісні речі, локалізацію та реєстр цих речей.

На думку укладачів путівника “Theater-Museum Dalí in Figueres”, котрі дотримуються романо-германської традиції перекладу (відтворення думок і почуттів, єдність матерії і форми [5, с. 39], поняття “Theater-Museum” тотожне різновиду музейного приміщення – виставковий центр: *Am 29. Januar 1968 wurde laut eines Vorschlags der Stadt vereinbart, dass das Theater zum Dalí-Museum werden sollte* [9, с. 12], ідея виникнення та втілення якого належать генію Далі: *Der gesamte Komplex des Theater-Museum ist nichts anders als die Projektion und Verwirklichung der Vorstellungen und kreativen Energien des Künstlers* [9, с. 13], а поняття “Museumsführer” перегукується з типом тексту, що містить відомості про концепцію музею: *Es handelt sich um einen Museumsführer, in dem Wissen aus*

erster Hand enthalten ist [9, с. 1]. Доведено, що відтворення тексту путівника має етнічно-культурне забарвлення. При цьому дослідники простежують неточність універсальної та / або специфічної лексичної семантики, почасти неправильне тлумачення реалій, синонімічність гіпонімів і мікротопонімів, асиметричність історичних процесів тощо. Вчені наголошують на синтезі вербального й невербального компонентів і доходять висновку, що доперекладознавчий етап є одним із найбільш важливих для окреслення парадигми стратегій і тактик перекладача загалом і вибору певної лексики путівника зокрема [2, с. 180].

На тлі сказаного емотивна лексика так чи так потрапляє до кола уваги перекладача, бере безпосередню участь у реалізації змісту, опису або характеристики певних реалій, висвітлює емоційне ставлення Далі та укладачів путівника до мистецької тематики [6, с. 328]. Інакше кажучи, емотивна лексика є активатором емоціогенного художнього контексту, невід'ємного від емоційної сфери, (художніх) цінностей засновника та відвідувачів музею.

Розглянемо емотивну лексику та її семантичні підкласи більш детально.

Вибір місцевого театру як музейного комплексу Далі пояснює трьома чинниками: 1) родом своєї основної діяльності (*ich ein vor allem theatralischer Maler bin*); 2) локалізацією та локусом свого хрещення (*sich das Theater gegenüber der Kirche befindet, in der ich getauft wurde*); 3) локалізацією свого дебюту як художника (*ich im Saal des Vestibüls dieses Theaters zum ersten Mal meine Gemälde ausgestellt habe*) [9, с. 11]. Впадає у вічі його емоційний стан: *und Sie wissen ja, dass ich römisch-katholisch und apostolisch bin* [9, с. 11].

Маркери емоційного стану (гіпотетично радість, гордість) – емотивна частка *ja* та оцінні прикметники *römisch-katholisch, apostolisch*. Останні посилюють емотивний ефект на адресата, оскільки адресант не стільки кваліфікує різновид християнського віросповідання, скільки інтерпретує його. Модальність емоційного стану є позитивною і водночас відкритою через погляди адресата (*und Sie wissen*). Очевидно, що емоційне мовлення супроводжувалось жестами, що вказували на фізичний простір і час, рух, вмістилище, межу фізичного обмеженого простору, фізичні об'єкти тощо [8, с. 14–15, 54].

Емоційний стан **колективного подиву** та прирощення емоції **подиву** зафіксовано в прикладі *Alle bewunderten das Museum, und es kam eine Überraschung nach der anderen* [9, с. 12], емоційний стан **індивідуального подиву** реалізовано також дієсловом *bewunderte*, що вживають у вставній синтаксичній конструкції на зразок *der Maler, den Dalí bewunderte* [9, с. 26]. Графічне виділення чи відокремлення наведеної конструкції за допомогою тире збігається із переживаннями укладачів аналізованого путівника та С. Далі. Припускаємо, що ця синтаксична конструкція має й інші прагматичні потенціали – протиставлення трьох скульптур Жана Луїса Ернеста Мейссоньє трьом переробленим скульптурам Сальвадора Далі, підкреслення симпатії Далі до творчості французького скульптора Антоніна Мерсі та зіставлення генія наведених романських митців. Додамо, що переживання **емоції подиву** маніфестовано пасивною формою дієслова теперішнього часу *wird*

überrascht і спрямовано на неозначену особу *man* [9, с. 48]. Висловлення з неозначено-особовим займенником *man* передбачає будь-якого відвідувача музею чоловічої статі. Тобто відвідувачок інсталяція “Regentaxi” може не вразити чи залишити байдужими.

Інтенсивність прояву емоційного стану **подиву** зафіксовано в структурі вільного словосполучення *Wundern und Überraschung*. Її активатором стала всесвітньо відома картина Далі “Das Beharren der Erinnerung”, на якій зображено м’які годинники [9, с. 126]. Протиставлення лінійності й текучості фізичного часу на тлі жорсткої форми підстав для деталей вказує на вразливу психіку художника, глибину емоційної кризи, душевний дисбаланс, динаміку перебігу психічної хвороби [4, с. 7–8].

Простежуємо **зацікавленість** відомих іспанських особистостей у розширенні функцій театру-музею Далі: *Ebenso interessant ist die Bedeutung, die Ignacio Gómez de Liaño dem Theater-Museum Dalí beimisst* [9, с. 13]. Ідеться про Театр пам’яті, дотичний до венеціанського театру Джуліо Камілло епохи Ренесансу, в якому глядач потрапляв на сцену через одні із п’яти дверей за кулісами й перетворювався на актора. Перед ним розгорталась панорама семи рівнів театру, яка потужно впливала на його емоційну сферу й пробуджувала «приховані» здібності, наприклад, красномовство, нові думки, інтуїцію тощо. З іншого боку, деякі з-поміж сюрреалістів **цікавляться** працями італійського скульптура Джованні Лоренцо Берніні, що прикрашають церкву Санта Марії делла Вікторії в Римі: *eine Skulptur von Bernini, die sich in der Kirche Santa Maria della Vittoria in Rom befindet und für die sich auch einige der Surrealisten interessierten, vor allem Georges Bataille* [9, с. 125]. Тут на передній план виходить ідея паралелізму стилів: бароко з його рухом, розкішшю, блиском, драматичними діями, надмірністю, сюрреалізм, в основі якого лежать психологічні дослідження З. Фрейда, проте технічні засоби вираження запозичені у французьких дадаїстів, котрі репрезентували абсурдність людського життя й існування всесвіту загалом. Мотив абсурдності митці вбачали у світових війнах першої половини ХХ ст.

Семантичний зв’язок між емоцією **інтересу** та технікою виконання ілюструє приклад *Ebenso interessant ist das zylindrische Hologramm mit 360° Dalí Gala malend und im nächsten Raum das Alice Cooper gewidmete Hologramm* [9, с. 137].

Варто зауважити, що Далі був першим художником, котрий зважився на голографічний експеримент з метою демонстрації об’єму картин [9, с. 137].

Загалом митець спирався на нові наукові досягнення, технічний прогрес і водночас метафізику.

Інтенсивність прояву емоції **інтересу** відображено дієсловом *faszinierte*; словосполученнями: а) вільним (*ein besonderes Interesse, mit großem Interesse*); б) сталим (*Welcher Maler gefällt Ihnen am besten?* [9, с. 26], *und er steckte die Italiener mit seiner Begeisterung an*) [9, с. 5]; реченням: а) ірреальним еліптичним (*am meisten interessieren würde*) [9, с. 66]; б) реальним складнопідрядним (*Dalí war besonders an den phantastischen Ausstattungen und dem Manierismus dieser Stiche interessiert*,

die einen synkopierten, labyrinthischen und verwirrenden Raum beschreiben [9, с. 97], In diesem Buch redete er von den zwei Themen, die ihn zu jener Zeit **am meisten interessierten**) [9, с. 127].

Бажання об'єктивовано дієсловом *wünschte* й диференційовано вільними словосполученнями *seinen letzten Wunsch, sehr gerne, Funktionieren der Wünsche, seinen Wunsch*, модальним дієсловом *wollte* без та з інфінітивом іншого дієслова *benutzen wollte* чи сталого виразу *wollte eine Präsenz verleihen*.

Емоцію **любові** репрезентують з позиції грецької міфології *wie sich Zeus in Ganymed verliebte* [9, с. 33], символіки [Myrte] *Sie war in der Antike der Strauch der Liebe* [9, с. 49], структури особистісних інтересів і симпатій *einer der Lieblingskomponisten Dalís* [9, с. 51], класичного мистецтва – балету *das auf dem ewigen Mythos von der Liebe bis zum Tode basiert* [9, с. 51], а також християнства *Hoffnung und Nächstenliebe* [9, с. 94].

Емоцію **радості** мислять крізь призму заголовку картини: “*Bildnis der lachenden Gala*”; частоту сенсорики: *das Lächeln Galas jedes Mal zu sehen, wenn er diesen Saal besuchte* [9, с. 73]; містику: *Die mystische Verzückung ist „superfröhlich“, explosiv, desintegrierend, supersonisch, wellenförmig und korpuskular, ultragallertartig, da das ästhetische Aufblühen das größte paradisische Glück ist, das das menschliche Wesen auf der Erde erfahren kann* [9, с. 125]; прирощення емоційного стану: *dem Betrachter ein Gefühl von Wohlbefinden und Lächeln vermittelt* [9, с. 126]; функцію коштовних прикрас: “*Die Schmuckstücke <...> wurden geschaffen, um den Blick zu erfreuen, den Geist zu rühmen, die Phantasie zu wecken und Überzeugungen auszudrücken*” [9, с. 141].

Заголовок у цьому випадку еквівалентний інтенсивності прояву **радості** коханої жінки, музи, натурниці, частота сенсорики тотожна міміці її обличчя, містика релевантна уяві про радість і блаженство, прирощення емоційного стану радості зумовлене гарним настроєм, задоволенням людини, що завітала до музею та розглядає інсталяцію в спальні, функція коштовних прикрас – тішити відвідувача музею – є додатковою, що формується на психологічній основі: ювелір виражає себе, свою потребу в почутті прекрасного.

Негативні емоції трактують з погляду релігії як **надлюдське фізичне страждання тіла Боголюдини**: *Dieser Christus mit seiner weichen und kurvigen Formen leidet, wie Dalí sagte, physisch so stark, dass er sein eigenes Kreuz verdreht* [9, с. 66]; з погляду культури – як **частини від цілого**: *Deshalb sind in diesem Raum viele der Besessenheiten und Leidenschaften Salvador Dalís zu finden* [9, с. 69]; з погляду містики – як **рису характеру**: *und sagte, dass die Mystiker eine Leidenschaft für Gold hatten* [9, с. 124]; з погляду філософії – як **сукупність**: а) **провин** (*Schuldgefühle*); б) **страхів та енергетичних блоків**, що потребують смислового наповнення й вивільнення (*Sein Wunsch war es, den Träumen, den Wünschen, den Ängsten und den Beklemmungen eine Substanz zu geben*) [9, с. 136].

Висновки й перспективи подальших розробок у цьому напрямку. Розгляд проблеми емотивної лексики в царині мистецького альбому-каталогу “Theater-Museum Dalí in Figueres” дає змогу зробити такі висновки: поняття

“Theater-Museum” і “Museumsführer” перебувають у тісному взаємозв’язку з культурно-ціннісними речами, локалізацією, реєстром цих речей та їх поціновувачами; вибір емотивної лексики путівника “Theater-Museum Dalí in Figueres” зумовлений романо-германською традицією перекладу. Ця лексика орієнтована на норми загальнонародної німецької мови та репрезентована повнозначними (дієслово, іменник, прикметник, прислівник) і неповнозначними (емотивна частка) частинами мови, функціонує в емпіричному матеріалі самотійно та в поєднанні з іншими словами, утворюючи вільні й сталі словосполучення, а також речення (еліптичні, складні). За семантичною ознакою встановлено три підкласи емотивної лексики – номінативну, дескриптивну й виражальну. Номінативна емотивна лексика називає емоції й риси характеру, дескриптивна описує емоційний стан та варіанти емоцій, виражальна виражає оцінно-емоційне ставлення адресанта до навколишнього світу та фізичний біль. Подальші дослідження емотивної лексики полягають у залученні когнітивних механізмів до пояснення семантики мовних одиниць, способів її відтворення в іншому лінгвокультурному середовищі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гамзюк М.В. Емотивний компонент значення у процесі створення фразеологічних одиниць: на матеріалі німецької мови. Київ : Видавничий центр КДЛУ, 2000. 256 с.
2. Гізер В.В. Лінгвокультурологічні моделі текстів краєзнавчого характеру: доперекладознавчий аналіз. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Германістика та міжкультурна комунікація»*. 2019. Вип. 1. С. 175–181.
3. Енциклопедичний словник символів культури України / за заг. ред. В.П. Коцура, О.І. Потапенка, В.В. Куйбіди. 5-е вид. Корсунь-Шевченківський : ФОП «Гаврищенко В.М.», 2015. 912 с.
4. Орленко Н.А., Просвірніна С.С., Харуп О.С. Структура занять та організація проведення змагань з танцювальної аеробіки / укл. Л.О. Шип. Київ : Видавництво національного авіаційного університету «НАУ-друк», 2011. 40 с.
5. Прокопенко А.В. Історія перекладу та перекладацької думки: Англія, Німеччина, Америка, Україна. Суми : Сумський державний університет, 2018. 87 с.
6. Романова Н.В. Емотивна лексика релігійного дискурсу (на матеріалі Євангелія “Das Neue Testament”). *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: «Германістика та міжкультурна комунікація»*. 2019. Вип. 1. С. 326–334.
7. Götz D. (Hg.). Großwörterbuch Deutsch als Fremdsprache. Stuttgart : Langenscheidt, 2019. 1343 S.
8. Lakoff G., Johnson M. *Metaphors we live by*. Chicago : University of Chicago Press, 2003. 276 p.
9. Pitxot A., Aguer M., Puig J. *Theater-Museum Dalí in Figueres*. Triangle : Postals, 2005. 208 S.

10. PONS. Basiswörterbuch Deutsch als Fremdsprache. Київ : Methodika, 2004. 490 с.

11. WAHRIG. Wörterbuch der deutschen Sprache. München : dtv, 2012. 1152 S.

REFERENCES

1. Hamziuk, M.V. (2000). Emotyvnyi component znachennia u prochesi stvorennia frazeolohichnykh odynyts; Na materiali nimetskoi movy [The emotional component of meaning in the process of creating phraseological units: On the material of the German language]. Kyiv; Vydavnychy tsestr KDLU. 256 p. [in Ukrainian].

2. Hizer, V.V. (2019). Linhvokulturolohichni modeli tekstiv kraeznavchoho kharakteru: doperekladoznavchyi analiz [Linguistic and cultural models of local lore types of texts: pre-translation analysis]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Serii: Hermanistyka ta mizhkulturna komunikatsiia [Scientific Bulletin of Kherson State University. Series: German studies and intercultural communication]*. Vol. 1. P. 175–181 [in Ukrainian].

3. Kotsura, V. P., Potapenko, O. I., Kuibida, V. V. (Eds.) (2015). Entsyklopedychnyi slovnyk symboliv kultury Ukrainy [Encyclopedic dictionary of cultural symbols of Ukraine]. Korsun-Shevchenkivskiy: FOP Havryshchenko V. M. 912 p. [in Ukrainian].

4. Orlenko, N.A., Prosvirnina, S.S., Kharup, O.S., Shyp, L.O. (Eds.) (2011). Struktura zaniat ta orhanizatsiia proivedennia zmahan z tantsiuvalnoi aerobiky [Structure of classes and organization of competitions in dance aerobics]. Kyiv: Vydavnytstvo natsionalnoho aviatsiinoho universytetu “NAU-druk”. 40 p. [in Ukrainian].

5. Prokopenko, A. V. (2018). Istoriia perekladu ta perekladatskoi dumky: Anhliia, Nimechchyna, Ameryka, Ukraina [History of translation and translation thought: England, Germany, America, Ukraine]. Sumy: Sumskiy derzhavnyi universytet. 87 p. [in Ukrainian].

6. Romanova, N. V. (2019). Emotyvna leksyka relihiinoho dyskursu (na materialii Evanheliia «Das Neue Testament») [Emotive vocabulary of religious discourse (based on the Gospels “Das Neue Testament”)]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Serii: Hermanistyka ta mizhkulturna komunikatsiia [Scientific Bulletin of Kherson State University. Series: German studies and intercultural communication]*. Vol. 1. P. 326–334 [in Ukrainian].

7. Götz, D. (Hg.) (2019). Großwörterbuch Deutsch als Fremdsprache. Stuttgart : Langenscheidt. 1343 S. [in German].

8. Lakoff, G., Johnson, M. (2003). *Metaphors we live by*. Chicago : University of Chicago Press. 276 p. [in English].

9. Pitxot, A., Aguer, M., Puig, J. (2005). Theater-Museum Dalí in Figueres. Triangle: Postals. 208 S. [in German].

10. PONS (2004). Basiswörterbuch Deutsch als Fremdsprache. Kyiv : Metodyka. 490 p. [in German].

11. WAHRIG (2012). Wörterbuch der deutschen Sprache. München : dtv. 1152 S. [in German].